Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ogólnego unijnego programu działań w zakresie środowiska do 2020 r. „Dobrze żyć w granicach naszej planety"

COM(2012) 710 final – 2012/0337 (COD)

(2013/C 161/15)

Sprawozdawca: **Lutz RIBBE**

Rada, w dniu 12 grudnia 2012 r., oraz Parlament Europejski, w dniu 10 grudnia 2012 r., postanowiły, zgodnie z art. 192 ust. 3 TFUE, zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

wniosku dotyczącego decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ogólnego unijnego programu działań w zakresie środowiska do 2020 r. „Dobrze żyć w granicach naszej planety"

COM(2012) 710 final – 2012/0337 (COD).

Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 5 marca 2013 r.

Na 488. sesji plenarnej w dniach 20–21 marca 2013 r. (posiedzenie z 20 marca) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 82 do 4 – 2 osoby wstrzymały się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. **Wnioski i zalecenia**

1.1 EKES przyjmuje z zadowoleniem projekt siódmego programu działań w zakresie środowiska (7. EAP). Przyjęcie przez Radę i Parlament oznacza, że między podejmującymi decyzje instytucjami europejskimi powstał w dziedzinie ochrony środowiska konsensus co do tego, jak dramatyczna jest wciąż sytuacja ekologiczna, że we wdrażaniu europejskiego prawodawstwa w zakresie ochrony środowiska wciąż występują poważne niedociągnięcia, że dotychczasowe starania na rzecz rozwiązania obecnych i przyszłych problemów były niewystarczające, a także co do tego, jakie działania polityczne w dziedzinie ochrony środowiska są niezbędne do 2020 r.

1.2 Projekt potwierdza wyrażane wielokrotnie przez Komitet stanowisko, że obecne problemy ochrony środowiska w Europie nie wynikają z braku ich wystarczającego zrozumienia czy też modeli rozwiązań, lecz z braku woli politycznej, by te rozwiązania wprowadzić w życie.

1.3 Projekt 7. EAP odznacza się jednak raczej brakiem konkretów i jasności, zarówno w kwestiach ogólnych, jak i szczegółowych. Jeżeli w tytule programu wyraża się ambitny zamiar, by „dobrze żyć w granicach naszej planety", należałoby opisać (przynajmniej w zarysie) owe granice oraz bardziej szczegółowo przedstawić powiązanie planowanych konkretnych działań politycznych ze skutkami dla sytuacji społecznej i politycznej w Europie. Niestety, nic z tego nie znalazło się w 7. EAP.

1.4 Dlatego też 7. EAP jest bardziej sprawozdaniem na temat stanu środowiska niż faktycznym strategicznym dokumentem politycznym czy operacyjnym programem działań.

1.5 Zdaniem EKES-u w ramach 7. EAP nie zajęto wystarczająco jasnego stanowiska w sprawie zmian gospodarczych i społecznych niezbędnych do osiągnięcia celów polityki ochrony środowiska. EKES przypomina, że jeszcze w swej inicjatywie przewodniej „Europa efektywnie korzystająca z zasobów" Komisja podkreślała, że niezbędne zmiany można osiągnąć wyłącznie, jeśli oprócz ulepszeń technologicznych i zmiany zachowań producentów i konsumentów nastąpią „znaczne zmiany w obszarze energii, przemysłu, rolnictwa i transportu".

1.6 7. EAP bardzo trafnie analizuje niedociągnięcia dotychczasowych EAP, jeśli chodzi o wdrażanie, w zasadzie nie zawiera jednak propozycji, jak można by zmniejszyć lub wyeliminować te niedociągnięcia. Niemal wszystkie korzystne dla przyrody i środowiska zmiany były przedmiotem postulatów społeczeństwa obywatelskiego. EKES uważa, że organizacje społeczeństwa obywatelskiego są kluczowym podmiotem we wdrażaniu 7. EAP i że w programie powinno się wyraźnie podkreślić i wzmocnić ich rolę w ramach dodatkowego priorytetowego celu.

1.7 Rola 7. EAP, który ma spełnić swój cel, powinna polegać na tym, by w bardziej przejrzysty sposób opisać przejście od klasycznej, opartej na technologii polityki ochrony środowiska do zrównoważonego rozwoju. Wraz z upływem okresu realizacji 7. EAP mija również czas realizacji strategii „Europa 2020". EKES już wielokrotnie podkreślał, że strategia „Europa 2020" nie może zastąpić europejskiej strategii na rzecz zrównoważonego rozwoju, która określa cele i strategie rozwoju zrównoważonego w Europie z szerszej perspektywy planowania oraz z wyważonym uwzględnieniem wymiaru gospodarczego, społecznego i środowiskowego. Komitet wzywa Radę i Parlament, by w 7. EAP zawarły cel wprowadzenia nowej, nadrzędnej strategii na rzecz zrównoważonego rozwoju UE, tak jak domagała się tego Rada ds. Środowiska w konkluzjach dotyczących konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zrównoważonego rozwoju Rio+20 (pkt 3 konkluzji w sprawie Rio+20: „Wyniki Konferencji Narodów Zjednoczonych w 2012 r. w sprawie Zrównoważonego Rozwoju i działania następcze", 3 194. posiedzenie Rady ds. Środowiska, Luksemburg, 25 października 2012 r.). Przydałoby to 7. EAP faktycznej wartości dodanej.

2. **Wprowadzenie**

2.1 Od początku lat 70. sześć programów działań w zakresie środowiska (EAP) wniosło decydujący wkład w rozwijanie i kształtowanie polityki ochrony środowiska UE. Szósty program zakończył się w lipcu 2012 r. Od tamtej pory Rada i Parlament apelowały do Komisji o przedstawienie propozycji kolejnego programu.

2.2 Celem wniosku dotyczącego 7. EAP jest, jak podaje Komisja, zwiększenie wkładu polityki ochrony środowiska w zachowanie kapitału naturalnego, przestawienie się na zasobooszczędną i niskoemisyjną gospodarkę oraz w ochronę zdrowia ludzkiego.

2.3 We wniosku przedstawiono podsumowanie sytuacji z punktu widzenia ochrony środowiska, wskazując szczególnie na problem wciąż postępującej utraty kapitału naturalnego, w tym różnorodności biologicznej. Wyrażono również ubolewanie, że zasoby naturalne są nadal marnotrawione z powodu niewydajnego zużycia oraz że wciąż utrzymuje się zanieczyszczenie powietrza i wody oraz niekorzystne oddziaływanie na środowisko spowodowane niebezpiecznymi substancjami.

2.4 Istotną przyczynę problemów upatruje się w nieskutecznym wdrażaniu przez państwa członkowskie istniejącego prawodawstwa w zakresie ochrony środowiska oraz ustanowionych norm.

2.5 Komisja stwierdza, że „istnieją również dowody na to, że przekroczono już krytyczne dla planety poziomy, jeżeli chodzi o różnorodność biologiczną, zmianę klimatu i cykl azotu".

2.6 W odpowiedzi na to stwierdzenie w 7. EAP przedstawia się wizję „dobrego życia w granicach naszej planety" na 2050 r. oraz ramy działania w zakresie polityki ochrony środowiska do 2020 r., które koncentrują się na dziewięciu *priorytetowych celach*.

2.7 EKES wziął już udział w dyskusji na temat 7. EAP za pośrednictwem opinii rozpoznawczej [1] opracowanej na wniosek prezydencji duńskiej. Podkreślił w niej, że obecne problemy ochrony środowiska w Europie wynikają z braku woli politycznej, by wprowadzić w życie konkretne rozwiązania. Uznał, że niejasny jest sposób powiązania 7. EAP ze strategią „Europa 2020" oraz inicjatywą przewodnią i planem działania na rzecz zasobooszczędnej Europy. Zalecił, by ożywiono strategię na rzecz zrównoważonego rozwoju, wybrano zorientowany na praktyczne wdrażanie 7. EAP jako sposób realizacji jej celów w zakresie polityki ochrony środowiska, uwzględniono w nim inicjatywę przewodnią „Europa efektywnie korzystająca z zasobów" wraz ze wszystkimi jej poszczególnymi inicjatywami oraz zadbano o ścisłe i skoordynowane połączenie względów polityki ochrony środowiska i polityki gospodarczej.

3. **Uwagi ogólne**

3.1 Komitet uważa, że największą polityczną wartością dodaną 7. EAP jest fakt, iż program ten – w przeciwieństwie do obecnych strategii, inicjatyw przewodnich i planów działań Komisji w zakresie środowiska – jest zatwierdzany przez Radę i Parlament. Dzięki temu między podejmującymi decyzje instytucjami europejskimi rodzi się swego rodzaju konsensus w sprawie niezbędnych działań w dziedzinie polityki ochrony środowiska do 2020 r.

3.2 7. EAP stanowi zatem punkt odniesienia dla przyszłych decyzji decydentów politycznych i instytucji na szczeblu UE, a także dla państw członkowskich, do których program ma w równym stopniu zastosowanie.

3.3 EKES przyjmuje z zadowoleniem przedłożenie 7. EAP również z tego względu, że – podejmując wiążącą decyzję – Rada UE i Parlament jasno pokazują, jak dramatyczna jest wciąż sytuacja ekologiczna, że we wdrażaniu europejskiego prawodawstwa w zakresie ochrony środowiska wciąż występują poważne niedociągnięcia, a wiele dotychczasowych starań na rzecz rozwiązania obecnych i przyszłych problemów było niewystarczających.

3.4 Jeżeli chodzi o treść, program zasadniczo powtarza to, co Komisja ustaliła już w komunikatach, strategiach, inicjatywach przewodnich i planach działań w dziedzinie środowiska. Istotne jest jednak to, że dzięki decyzji Rady UE i Parlamentu zyskują one większą wartość polityczną.

3.5 Projekt 7. EAP odznacza się jednak raczej brakiem konkretów i jasności, zarówno w kwestiach ogólnych, jak i szczegółowych. Jeżeli w tytule programu wyraża się ambitny zamiar, by „dobrze żyć w granicach naszej planety", to należy opisać (przynajmniej w zarysie) owe granice oraz bardziej szczegółowo przedstawić powiązanie planowanych konkretnych działań politycznych ze skutkami dla sytuacji społecznej i politycznej w Europie. Niestety, nic z tego nie znalazło się w 7. EAP.

3.6 W miejscach, gdzie program staje się nieco bardziej konkretny, nie określa konkretnego zakresu odpowiedzialności i kryteriów weryfikacji, które umożliwiłyby kontrolę realizacji celów i wdrażania środków.

3.7 Dlatego też 7. EAP jest bardziej sprawozdaniem na temat stanu środowiska niż faktycznym strategicznym dokumentem politycznym czy operacyjnym programem działań. EKES wyraża swe rozczarowanie z tego powodu, ponieważ w opinii rozpoznawczej w sprawie 7. EAP, ale także już w 2004 r. w opinii rozpoznawczej w sprawie oceny unijnej strategii zrównoważonego rozwoju [2], wzywał do opracowania właśnie takich konkretnych i jasnych programów przewodnich.

3.8 Należy krytycznie zauważyć, że bezwzględnie konieczna prognoza w zakresie polityki ochrony środowiska po 2020 r. wypadła o wiele za słabo. Już w ramach polityki energetycznej i klimatycznej jasno okazało się, że horyzont czasowy planowania celów do 2020 r. jest zbyt krótki. Na podstawie 7. EAP trudno stwierdzić, czy cele i środki zaplanowane na 2020 r. są odpowiednie i wystarczające, by do 2050 r. urzeczywistnić wizję „dobrego życia w granicach naszej planety". Trzeba byłoby ustalić przynajmniej orientacyjne cele na lata 2030 i 2040, czyli kolejne etapy na drodze do realizacji tej wizji w 2050 r. Horyzont czasowy 2020 jest ponadto zbyt krótki, by zapewnić bezpieczeństwo długoterminowych inwestycji w zieloną gospodarkę.

[1] Opinia w sprawie siódmego programu działań w zakresie środowiska i dalszych działań w następstwie szóstego programu działań w zakresie środowiska, Dz.U. C 191 z 29.6.2012, s. 1.

[2] Opinia EKES-u w sprawie oceny strategii zrównoważonego rozwoju, Dz.U. C 117 z 30.4.2004, s. 22–37.

3.9 Ujednolicenie ram czasowych planu działań w zakresie środowiska ze strategią „Europa 2020" i jej inicjatywami przewodnimi trzeba zasadniczo przyjąć z zadowoleniem. Okres ich realizacji pokrywa się ponadto z okresem realizacji następnej perspektywy finansowej na lata 2014–2020, co byłoby bardzo dużą zaletą, jeżeli stworzono by między nimi niezbędne powiązania. Wprawdzie jeden z dziewięciu opisanych priorytetów dotyczy przygotowania niezbędnych inwestycji na środki na rzecz ochrony środowiska, jednak odniesienia do średniookresowego planowania finansowego UE w opisie wymogów są bardzo mgliste – pomijając już to, że 7. EAP ukazuje się zbyt późno, by wpłynąć na to planowanie.

3.10 Wybór dziewięciu *priorytetowych celów* w 7. EAP skłania do krytyki. I tak np. „środowisko miejskie" to dziedzina, która wciąż pojawiała się już we wcześniejszych EAP. Niezależnie od istotnego znaczenia „polityki środowiska miejskiego", wpływ UE w tej dziedzinie jest stosunkowo niewielki. Duży jest on natomiast w polityce transportowej, której szczególne znaczenie dla łagodzenia zmiany klimatu było nieustannie podkreślane przez Komisję. Mimo to o polityce transportowej we wniosku dotyczącym 7. EAP praktycznie się nie wspomina.

3.11 Z punktu widzenia EKES-u wskazane byłoby ujęcie w EAP strategicznego włączenia społeczeństwa obywatelskiego jako osobny, priorytetowy cel (zob. 4.4.9).

3.12 Również polityka handlu zagranicznego jest na tyle istotna dla europejskiej polityki ochrony środowiska i polityki zrównoważonego rozwoju, że dziedzinie tej można było nadać rangę co najmniej równą tematyce „środowiska miejskiego" ([3]).

3.13 EKES przypomina, że jeszcze w swej inicjatywie przewodniej „Europa efektywnie korzystająca z zasobów" Komisja podkreślała, że niezbędne zmiany można osiągnąć wyłącznie, jeśli oprócz ulepszeń technologicznych i zmiany zachowań producentów i konsumentów nastąpią „znaczne zmiany w obszarze energii, przemysłu, rolnictwa i transportu". Krótkowzroczność 7. EAP polega na tym, że wprawdzie po raz kolejny postuluje się w nim uwzględnienie potrzeb w zakresie ochrony środowiska w innych dziedzinach polityki, lecz nie pokazuje niezbędnej „zasadniczej transformacji" określonych sektorów w kierunku zrównoważonej gospodarki i zrównoważonego stylu życia.

3.14 Nie korzysta się również z okazji, by dokładniej opisać znaczenie ochrony zasobów i środowiska naturalnego dla rozwoju gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy wymagających kwalifikacji. EKES wskazuje tu m.in. na wcześniejsze opinie Komitetu ([4]). Należało o wiele lepiej przedstawić powiązania między polityką ochrony środowiska, polityką społeczną, polityką na rzecz rozwoju i polityką gospodarczą – istotnymi wymiarami zrównoważonego rozwoju.

3.15 W ten sposób jasne staje się również, że znaczenie i rola 7. EAP powinny polegać na tym, by w bardziej przejrzysty sposób opisać przejście od klasycznej, opartej na technologii polityki ochrony środowiska do zrównoważonego rozwoju. Wraz z upływem okresu realizacji 7. EAP mija również czas realizacji strategii „Europa 2020". EKES już wielokrotnie podkreślał, że strategia „Europa 2020" nie może zastąpić europejskiej strategii na rzecz zrównoważonego rozwoju, która określa cele i strategie rozwoju zrównoważonego w Europie z szerszej perspektywy czasowej oraz z należytym uwzględnieniem wymiaru gospodarczego, społecznego i środowiskowego. Komitet wzywa Radę i Parlament, by w 7. EAP zaleciły wprowadzenie nowej, nadrzędnej strategii na rzecz zrównoważonego rozwoju UE, podobnie jak Rada ds. Środowiska domaga się w swych konkluzjach z konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zrównoważonego rozwoju Rio+20 (pkt 3 konkluzji w sprawie Rio+20: „Wyniki Konferencji Narodów Zjednoczonych w 2012 r. w sprawie Zrównoważonego Rozwoju i działania następcze", 3 194. posiedzenie Rady ds. Środowiska, Luksemburg, 25 października 2012 r.). Przydałoby to 7. EAP faktycznej wartości dodanej.

4. **Uwagi szczegółowe**

4.1 EKES komentuje tu tylko te z dziewięciu priorytetowych celów, które z jego punktu widzenia są szczególnie istotne.

4.2 *Cel priorytetowy 1: ochrona, zachowanie i poprawa kapitału naturalnego UE*

4.2.1 W ramach 7. EAP należy wyjaśnić, że dla zachowania kapitału naturalnego zasadnicze znaczenie ma realizacja propozycji Komisji dotyczących ekologizacji rolnictwa i rybołówstwa w związku z reformą WPR i WPRyb.

4.2.2 We wniosku dotyczącym 7. EAP słusznie apeluje się również o poprawę ochrony gleb. Coraz większe zanieczyszczenie i degradacja gleby oraz zużycie gruntów w Europie są nadal niepokojącym zjawiskiem. Komitet jest zdania, że konieczne są środki legislacyjne na szczeblu europejskim, by odwrócić ten negatywny trend. Rada powinna zatem jak najszybciej podjąć na nowo dyskusję na temat dyrektywy w sprawie ochrony gleby. Ponadto Komisja Europejska powinna za pomocą strategii tematycznej zachęcić państwa członkowskie do podjęcia kroków zmierzających do ograniczenia rosnącego wykorzystania powierzchni na potrzeby infrastruktury transportowej i mieszkaniowej oraz do wzmocnienia ochrony obszarów rolnych i leśnych.

4.3 *Cel priorytetowy 2: przekształcenie UE w zasobooszczędną, zieloną i konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną*

4.3.1 W swej inicjatywie przewodniej „Europa efektywnie korzystająca z zasobów" Komisja uczyniła ze wzrostu wydajności w wykorzystaniu zasobów naturalnych główny punkt swej polityki, a w powiązanym planie działań ustanowiła zasadnicze etapy na 2020 r. Godne ubolewania jest, że cele określone w punkcie 41 w niewystarczającym stopniu odzwierciedlają główne etapy.

4.3.2 Wśród celów należy uwzględnić zwłaszcza (całkowite) oddzielenie wzrostu gospodarczego i niekorzystnego oddziaływania na środowisko, a także dążenie do tego, by do 2020 r. uzgodnić ambitne cele w zakresie efektywnego gospodarowania zasobami oraz wiarygodne wskaźniki, którymi decydenci prywatni i publiczni kierować się będą przy przestawianiu się

([3]) Opinia EKES-u w sprawie: „Handel, wzrost i polityka światowa – Polityka handlowa jako kluczowy element strategii«Europa 2020»", Dz.U. C 43 z 15.2.2012, s. 73–78.

([4]) Opinia EKES-u w sprawie: „W kierunku odnowy gospodarczej sprzyjającej zatrudnieniu", Dz.U. C 11 z 15.1.2013, s. 65–70.

na gospodarkę oszczędną pod względem zasobów ([5]). Komitet przypomina ponadto swój postulat dotyczący posłużenia się dyrektywą dotyczącą ekoprojektu, by wyeliminować z obiegu gospodarczego produkty niespełniające zasad zrównoważonego rozwoju, i w tym celu stosować ją nie tylko z punktu widzenia efektywności energetycznej, lecz również bardziej oszczędnego gospodarowania zasobami materialnymi ([6]).

4.4 *Cel priorytetowy 4: maksymalizacja korzyści płynących z prawodawstwa UE w zakresie ochrony środowiska*

4.4.1 Ocena 6. EAP pokazała wyraźnie, że niedociągnięcia we wdrażaniu obecnego prawodawstwa w zakresie ochrony środowiska stanowią największą przeszkodę w niezbędnych postępach w dziedzinie ochrony środowiska. Dlatego też należy przyjąć z zadowoleniem fakt, że w 7. EAP za priorytet uznano poprawę stosowania w państwach członkowskich prawodawstwa UE w zakresie ochrony środowiska.

4.4.2 Jednakże już w przeszłości Komisja nadała wysoki priorytet lepszemu wdrażaniu prawodawstwa w zakresie ochrony środowiska i nie przyniosło to widocznych sukcesów. Należy zatem założyć, że istnieją zasadnicze przeszkody, których nie można pokonać wyłącznie za pomocą proponowanej poprawy informacji o prawodawstwie w zakresie ochrony środowiska, mechanizmów kontroli i dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

4.4.3 Decydujące znaczenie ma raczej to, że w wielu państwach członkowskich brakuje woli politycznej, by tak samo wysoki priorytet polityczny nadać skutecznemu wdrażaniu prawodawstwa w zakresie ochrony środowiska, a organy egzekwowania prawa wyposażyć w odpowiednie środki i wykwalifikowanych pracowników i w przypadku konfliktu udzielić im niezbędnego wsparcia politycznego.

4.4.4 Analogie do kryzysu finansowego nasuwają się tu same. Tak jak kryzys finansowy został wywołany przez niezrównoważone wykorzystanie zasobów gospodarczych wynikłe z nieprzestrzegania ustanowionych w traktacie z Maastricht kryteriów stabilności wspólnej waluty, tak przyczyna problemów ekologicznych również leży w nadmiernej eksploatacji zasobów, w tym przypadku gleby, wody, powietrza, klimatu, ograniczonych zasobów mineralnych i kopalnych itp.

4.4.5 Zdaniem Komitetu reakcja na kryzys środowiskowy powinna wyglądać podobnie jak przyjęte w ramach paktu fiskalnego środki mające na celu przezwyciężenie kryzysu finansowego: jasne przepisy, wskaźniki, kontrola i sankcje. 7. EAP nie proponuje żadnych tego rodzaju środków. Przedstawione podejście nie nadaje się do tego, by faktycznie zaradzić przytoczonym niedociągnięciom strukturalnym związanym z wdrażaniem, a cele mające służyć lepszemu stosowaniu prawa na 2020 r. są całkowicie niejasne i niemożliwe do kontroli.

4.4.6 EKES jest zdania, że przestrzeganie przepisów wymaga skutecznej kontroli przez niezależne organy, a także autentycznej gotowości do tego, by w razie konieczności nakładać sankcje czy też przyjmować je na siebie. Dlatego też oczekuje, że 7. EAP przewidziane zostanie rozszerzenie wiążących kryteriów dotyczących skutecznej kontroli i nadzoru przez państwa członkowskie na całe prawodawstwo UE w zakresie ochrony środowiska oraz rozwinięcie uzupełniających zdolności na szczeblu UE.

4.4.7 Ponadto wspomniane w punkcie 82 f) włączenie monitorowania postępów w zakresie realizacji celów ochrony środowiska do europejskiego semestru przyczyni się do tego, że przywódcy polityczni na szczeblu UE i państw członkowskich zwrócą większą uwagę na tę kwestię. Jak wskazuje zresztą sama Komisja, rosnące obciążenie środowiska może mieć znaczne niekorzystne skutki makroekonomiczne. Dobitnych dowodów na to dostarczają przeglądowy raport Sterna na temat ekonomiki zmian klimatu z 2006 r. oraz sprawozdanie z 2010 r. podsumowujące inicjatywę TEEB na temat ekonomiki ekosystemów i różnorodności biologicznej.

4.4.8 7. EAP należy uzupełnić o środki, które stanowiłyby pozytywną zachętę do przestrzegania prawodawstwa w zakresie ochrony środowiska. Zwłaszcza uzależnienie przydziału środków finansowych UE dla państw członkowskich i podmiotów prywatnych od wykazania stosowania odpowiednich przepisów w zakresie ochrony środowiska jest skutecznym środkiem motywowania do przestrzegania prawa. Dla EKES-u nadal bardzo istotne jest, aby poprzez strategie współpracy i propagowanie najlepszych rozwiązań motywowano gospodarkę do współdziałania na rzecz poprawy stanu środowiska.

4.4.9 Skuteczna ochrona środowiska wymaga aktywnej roli społeczeństwa obywatelskiego, w ramach której umożliwiono by obywatelom czynne pełnienie funkcji kontrolnej. Konieczne do tego instrumenty zostały wprowadzone do europejskiego prawodawstwa w zakresie ochrony środowiska zwłaszcza dzięki konwencji z Aarhus (na przykład swobodny dostęp do informacji o środowisku, udział organizacji społeczeństwa obywatelskiego w procesach decyzyjnych dotyczących przepisów w zakresie ochrony środowiska i dostęp do wymiaru sprawiedliwości). We wniosku dotyczącym 7. EAP wspomina się powyższe instrumenty, lecz nie omawia roli społeczeństwa obywatelskiego we wdrażaniu prawodawstwa w zakresie ochrony środowiska, a także nie przedstawia dalej idących propozycji. 7. EAP bardzo trafnie analizuje niedociągnięcia dotychczasowych EAP, jeśli chodzi o wdrażanie, w zasadzie nie zawiera jednak propozycji, jak można by zmniejszyć lub wyeliminować te niedociągnięcia. Niemal wszystkie korzystne dla przyrody i środowiska zmiany były przedmiotem postulatów społeczeństwa obywatelskiego. EKES uważa, że organizacje społeczeństwa obywatelskiego są kluczowym podmiotem we wdrażaniu 7. EAP i że w programie powinno się wyraźnie podkreślić i wzmocnić ich rolę w ramach dodatkowego priorytetowego celu. Do wykazu środków trzeba dodać działania na rzecz wspierania zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego (np. partnerstwa lub podobne fora w ramach lokalnej Agendy 21), tworzenia partnerstw oraz ściślejszego włączenia zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego do rad ds. ochrony środowiska czy też rad ds. zrównoważonego rozwoju.

4.5 *Cel priorytetowy 6: zabezpieczenie inwestycji na rzecz polityki ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianie klimatu oraz urealnienie cen*

4.5.1 Środki na rzecz propagowania inwestycji w politykę ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianie klimatu, a także uwzględnienie kosztów ekologicznych w kształtowaniu cen mają zasadnicze znaczenie dla przestawienia się na zasoboosczędną i niskoemisyjną gospodarkę. Z zadowoleniem należy przyjąć fakt, że w swym wniosku dotyczącym 7. EAP Komisja uczyniła z tego zagadnienia jeden z priorytetowych celów. Jednak także w tym przypadku cele przewidziane na 2020 r. (punkt 82 a) i b)) są bardzo niejasne i nie mogą stanowić sprawdzalnej miary powodzenia.

([5]) COM(2011) 571 final, główne etapy 3.1.2. i 6.1, Dz.U. C 181 z 21.6.2012, s. 163–168.

([6]) Opinia EKES-u w sprawie propagowania zrównoważonej produkcji i konsumpcji w UE, Dz.U. C 191 z 29.6.2012, s. 6.

4.5.2 Ponadto ponownie mówi się mgliście o zniesieniu szkodliwych dla środowiska dotacji, czym obiecywano się już zająć na przykład w strategii na rzecz zrównoważonego rozwoju z 2006 r. w formie przygotowania odpowiedniego wykazu. Istnieje ryzyko, że polityka ochrony środowiska UE stanie się niewiarygodna, kiedy kolejne deklaracje nie zostaną wprowadzone w życie. Dotyczy to również często propagowanej zasady internalizacji kosztów zewnętrznych czy też zasadniczego przeniesienia obciążenia podatkowego z opodatkowania pracy na opodatkowanie związane z wpływem na ograniczone zasoby środowiska.

Bruksela, 20 marca 2013 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Staffan NILSSON